

Пашинська Аліна Олегівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань

науковий керівник:

Пісоцька Карина Олександрівна
викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Діти мають ті самі права людини, що й дорослі, але через фізичну та розумову незрілість не в змозі повною мірою реалізовувати та захищати їх.

Тобто вони потребують додаткового захисту та допомоги з боку дорослих. Це є актуальною проблемою у світі, вирішуванню якої приділяють увагу науковці міжнародного та державного рівней. Із цією метою створено ряд міжнародних документів у сфері забезпечення прав дітей, що наділяють їх окремим додатковими правами та забезпечують особливі потреби. Також зауважимо, що вітчизняні науковці беруть активну участь у їх розробці, наприклад Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення.

Україна в 1995 році стала членом Ради Європи, для якої захист прав дітей та просування правосуддя, дружнього до дітей, є пріоритетним завданням. Завдяки членству України в Раді Європи, країна повинна реформувати національне законодавство згідно норм та стандартів Ради Європи, у тому числі і щодо захисту дітей – жертв насильства або свідків злочинів. Тобто, Україна є учасницею цілого ряду міжнародних документів щодо забезпечення прав дитини та постійно удосконалює національне законодавство в цьому напрямку. Законотворчий процес країни у сфері захисту дітей перебуває в постійній динаміці.

Конвенція ООН про права дитини, ратифікована Україною в 1991 році. Цей документ визначає основні правові стандарти у сфері захисту прав дитини.

За даними Мінсоцполітики у кожній другій родині, що перебуває у складних життєвих обставинах, є прояви насильства. Але діти часто соромляться або бояться розповісти про те, що з них знущаються, тому з усіх звернень про домашнє насильство – найменше надходить від дітей – 2%.

Правову основу опитування дітей, які є свідками та/або жертвами насильства складають міжнародні правові акти та національне законодавство,

а також низка підзаконних актів.

До того ж, особливу актуальність становлять міжнародні стандарти забезпечення прав неповнолітніх під час опитування.

Узагальнюючи норми й принципи міжнародного права під час опитування неповнолітніх, актуальним буде дотримання таких правових засад, що стверджують, що кожна дитина унікальна і має:

– велику цінність, особливі потреби й інтереси, приватне життя якої має бути забезпечене повагою і захистом;

– право на справедливе та рівноправне ставлення незалежно від расової чи етнічної приналежності, соціального походження, майнового стану, стану здоров'я тощо;

– право на захист, що передбачає захист від будь-якого виду поневірянь, зловживань або відсутності піклування, зокрема від фізичних, психологічних, розумових і емоційних зловживань та недбалого ставлення;

– право на гармонійний розвиток, тобто підтримання рівня життя, необхідного для її фізичного, розумового, духовного, морального та соціального зростання.

– із урахуванням процесуального національного законодавства брати участь у прийнятті рішень, що стосуються її життя, у тому числі під час будь-якого судового розгляду та вільно висловлювати власні думки [1].

Одним із основних міжнародних документів, що визначає особливості опитування, є Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція), що ратифікована Верховною Радою України в 2012 році і є частиною національного законодавства.

Стаття 35 зазначеної Конвенції передбачає основні засади, що повинні враховуватись під час опитування дитини. До того ж, багато науковців вважають, що вищенаведені положення в частині опитування та допиту дитини мають бути враховані незалежно від її процесуального статусу. Поділяємо зазначену думку, оскільки такий підхід відповідає забезпеченню найкращого інтересу дитини.

Також, слід зауважити, що дотримання вищезазначених особливостей мінімізує у дитини, незалежно від її процесуального статусу, почуття небезпеки, зменшить рівень повторної травматизації та надасть можливість сконцентруватись на свідченнях, що вона дає.

Загалом, на цей час, відповідно до Лансаротської конвенції та Керівних принципів Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, розроблено безліч посібників, методичних рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство.

Ці видання, першочергово/насамперед, розраховані на співробітників правоохоронних органів та надають практичні рекомендації щодо процесу опитування, психологічних аспектів дітей свідків та жертв насильства,

характеристики оцінювання їх свідчень тощо.

Діти, які постраждали від домашнього насильства знаходяться у травматичному та стресовому стані, тому важливо під час їх опитування не травмувати дитину повторно, а забезпечити дружню до дитину обстановку з урахуванням її віку, розумових здібностей. Тобто, варто запланувати одне опитування та провести його таким чином, щоб отримати вартісний доказовий матеріал у даній справі.

Окрім цього, необхідно враховувати інші чинники, що можуть впливати на дитину в процесі опитування (час, тривалість, місце, присутність сторонніх осіб тощо).

За результатами вивчення літературних джерел можна зробити висновки щодо важливості як самого процесу опитування, що має бути дружнім до дитини, так і процесу його організації з урахуванням вікових та психологічних особливостей.

1. Пашко Н.О. Особливості проведення опитування неповнолітніх, які постраждали від сексуального насильства URL : <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17291> (дата звернення 31.10.2021)

2. Конвенція про права дитини

URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення 31.10.2021)

3. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство. Метод. посіб. / Автори-упоряд.: Д. Пурас, О. Калашник, О. Кочемировська; Т. Цюман; за заг. ред. Т. Цюман. Київ: ФОП КЛИМЕНКО, 2015. URL : https://rescentre.org.ua/images/Uploads/Files/child_witness_dl/Rekomendatsii_oputyvannya_Rada_Evropy.pdf (дата звернення 31.10.2021)

Пісоцька Каріна Олександрівна

викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ МЕТОДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Сьогодні реалії поліцейської діяльності констатують той факт, що суспільство все більш негативно реагує на використання примусових заходів поліцією до неповнолітніх осіб під час забезпечення правопорядку. Окрім цього, діяльність поліції відбувається під пильним прицілом ЗМІ, захисників та членів громадських організацій, волонтерів та антигромадських угруповань, міжнародних експертів. Експерти та фахівці з даного питання зазначають, що показником ефективності роботи правоохоронних органів у сфері захисту прав, свобод та недоторканності людини є рівень довіри